



ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE

Działając na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.),

stwierdzam nieważność

zwrotu „lub dochód na osobę w rodzinie” zawartego w wierszu pierwszym, w kolumnie drugiej tabeli w § 3 ust. 3 uchwały nr X.80.2024 Rady Miejskiej w Twardogórze z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania usług wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie dziennej i w formie pobytu całodobowego oraz warunków odpłatności za te usługi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania.

Uzasadnienie

Rada Miejska w Twardogórze, na sesji w dniu 19 grudnia 2024 r., działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.) oraz art. 97a ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.), podjęła uchwałę nr X.80.2024 *w sprawie szczegółowych warunków przyznawania usług wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie dziennej i w formie pobytu całodobowego oraz warunków odpłatności za te usługi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania*, zwaną dalej „uchwałą”.

Przedmiotowa uchwała została przedłożona Wojewodzie Dolnośląskiemu dnia 23 grudnia 2024 r. za pośrednictwem Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej.

W toku badania legalności uchwały organ nadzoru stwierdził podjęcie zwrotu „lub dochód na osobę w rodzinie” zawartego w wierszu pierwszym, w kolumnie drugiej tabeli w § 3 ust. 3 uchwały z istotnym naruszeniem art. 97a ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.), polegającym na niezgodnym z ustawą uzależnieniu procentowych poziomów odpłatności za usługi wsparcia krótkoterminowego od okoliczności, czy usługobiorca jest osobą samotnie gospodarującą, czy też osobą w rodzinie.

Przedmiotowa uchwała nr X.80.2024 została podjęta w oparciu o przepis art. 97a ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, ze zm.), zwanej dalej „ustawą, zgodnie z którym: „Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania usług wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie dziennej i w formie pobytu całodobowego oraz warunki odpłatności za te usługi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.”.

W rozpatrywanej sprawie zasadne jest także wskazanie na inne regulacje art. 97a ustawy o pomocy społecznej: „Usługi wsparcia krótkoterminowego są odpłatne do wysokości opłat, o których mowa w ust. 1. Osoba korzystająca z usług wsparcia krótkoterminowego nie ponosi opłat, jeżeli jej dochód nie przekracza kwoty kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej.” (ust. 3), „Różnicę między ustaloną odpłatnością osoby korzystającej z usług wsparcia krótkoterminowego a opłatą za usługi, o której mowa w ust. 1, ponosi gmina, która przyznała osobie usługi wsparcia krótkoterminowego.” (ust. 4). Z kolei art. 97a ust. 1 ustawy, do którego odwołują się cytowane regulacje ust. 3 i ust. 4, stanowi: „W przypadku świadczenia przez dom pomocy społecznej usług wsparcia krótkoterminowego rada gminy lub rada powiatu właściwa dla tego domu pomocy społecznej określa, w drodze uchwały, wysokość opłat za godzinę świadczenia usług, w przypadku usług wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie dziennej, oraz za dzień pobytu, w przypadku świadczenia usług wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego.”.

Uchwała podejmowana na podstawie art. 97a ust. 2 ustawy o pomocy społecznej stanowi akt prawa miejscowego. Zgodnie z treścią art. 94 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U.

Nr 78, poz. 483, ze zm.), zwanej dalej „Konstytucją RP”, organy samorządu terytorialnego ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie. Z kolei przepis art. 7 Konstytucji RP obliguje organy władzy publicznej do działania na podstawie i w granicach prawa. Zasada praworządności wyrażona w art. 7 w związku z art. 94 Konstytucji RP wymaga, aby materia regulowana wydanym aktem normatywnym wynikała z upoważnienia ustawowego i nie przekraczała zakresu tego upoważnienia. Każde unormowanie wykraczające poza udzielone upoważnienie jest naruszeniem normy upoważniającej i zarazem naruszeniem konstytucyjnych warunków legalności aktu prawa miejscowego wydanego na podstawie upoważnienia ustawowego (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 30 lipca 2024 r., sygn. akt III OSK 2519/22; CBOSA). Zakres upoważnienia musi być zawsze ustalany przez pryzmat zasad demokratycznego państwa prawnego, działania w granicach i na podstawie prawa oraz innych przepisów regulujących daną dziedzinę.

Normę kompetencyjną wynikającą z art. 97a ust. 2 ustawy o pomocy społecznej w zakresie określenia warunków odpłatności za usługi wsparcia krótkoterminowego, Rada Miejska w Twardogórze zrealizowała w § 3 uchwały. Zgodnie z ust. 3 tego paragrafu: „*Wysokość odpłatności za usługi wsparcia krótkoterminowego ustalona jest wg zasad określonych w poniższej tabeli: (...)*”. Z zamieszczonej tabeli wynika, że procentowo ustalona wysokość odpłatności za przedmiotowe usługi została uzależniona od „*miesięcznego dochodu osoby lub dochodu na osobę w rodzinie w % kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej*” (cytowany zwrot pochodzi z wiersza pierwszego, kolumny drugiej tabeli). Jeżeli tak określony dochód wynosi „*do 100%*” usługi są nieodpłatne, jeżeli „*powyżej 100% do 200%*” – odpłatność wynosi 70%, jeżeli „*powyżej 200% do 300%*” – 80%, a w przypadku dochodu „*powyżej 300%*” – odpłatność została ustalona na poziomie 100%.

W ocenie organu nadzoru, Rada Miejska w Twardogórze, określając w omawianej tabeli procentowe wysokości odpłatności za usługi wsparcia krótkoterminowego, w zależności od „*miesięcznego dochodu osoby lub dochodu na osobę w rodzinie w % kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej*”, w sposób istotny naruszyła art. 97a ust. 3 zdanie drugie ustawy o pomocy społecznej.

W art. 97a ust. 3 ustawy ustawodawca wyraźnie określił górne i dolne granice ponoszenia odpłatności za przedmiotowe usługi, wskazując, że: „Usługi wsparcia krótkoterminowego są odpłatne do wysokości opłat, o których mowa w ust. 1. Osoba korzystająca z usług wsparcia krótkoterminowego nie ponosi opłat, jeżeli jej dochód nie przekracza kwoty kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej.”.

W myśl art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej: „Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, z zastrzeżeniem art. 40, art. 41, art. 53a i art. 91, przysługuje:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 776 zł, zwanej dalej «kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej»,
- 2) osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 600 zł, zwanej dalej «kryterium dochodowym na osobę w rodzinie»,
- 3) rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zwanej dalej «kryterium dochodowym rodziny»

- przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2-15 lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.”.

Ustawową przesłanką nieponoszenia opłaty przez osobę korzystającą z usług wsparcia krótkoterminowego, przewidzianą w art. 97a ust. 3 ustawy, jest nieprzekroczenie kwoty kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej, a zatem kwoty kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy (na dzień podjęcia przedmiotowej uchwały nr X.80.2024 kwota ta wynosi: 776 zł). Należy też podkreślić, że ustawodawca nie uzależnia tego zwolnienia od okoliczności, czy osoba korzystająca z usług jest osobą samotną, czy też osobą w rodzinie. Zwolnienie, o którym mowa w art. 97a ust. 3 zdanie drugie ustawy o pomocy społecznej, dotyczy zatem każdego beneficjenta przedmiotowych usług, niezależnie od wspomnianej okoliczności.

Tymczasem z tabeli zamieszczonej w § 3 ust. 3 uchwały wynika, że przyjęty przez Radę Miejską w Twardogórze mechanizm ustalania procentowych poziomów odpłatności za usługi krótkoterminowe uzależniony jest od tego, czy usługobiorca jest osobą samotnie gospodarującą, czy też osobą w rodzinie, innymi słowy, czy jej dochód przekracza kryterium dochodowe określone odpowiednio w art. 8 ust. 1 pkt 1 lub pkt 2 ustawy o pomocy społecznej. Tym samym, w oparciu o zapisy rozpatrywanej tu uchwały nr X.80.2024,

osoba w rodzinie korzystająca z usług wsparcia krótkoterminowego, której dochód przekracza kryterium, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy (600 zł), ale nie przekracza kryterium określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy (776 zł), zobowiązana będzie do ponoszenia odpłatności za przedmiotowe usługi w wysokości 70% (co wynika z wiersza trzeciego, kolumny trzeciej tabeli). Takie rozwiązanie pozostaje w wyraźnej sprzeczności z wolą ustawodawcy wyrażoną w art. 97a ust. 3 zdanie drugie ustawy o pomocy społecznej.

Powyższe uzasadnia stwierdzenie nieważności § 3 ust. 3 uchwały w zakresie zwrotu: „lub dochód na osobę w rodzinie” zawartego w wierszu pierwszym, w kolumnie drugiej tabeli.

Mając na uwadze powyższe należało orzec jak w sentencji.

Od niniejszego rozstrzygnięcia przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, którą należy wnieść za pośrednictwem Organu Nadzoru – Wojewody Dolnośląskiego.

Zgodnie z art. 92 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym stwierdzenie przez organ nadzoru nieważności uchwały lub zarządzenia organu gminy wstrzymuje ich wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

Wojewoda Dolnośląski

Anna Żabska